

HYVIL

HE 189/2025 vp

**Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi
hyvinvointialuelain muuttamisesta ja
väliaikaisesta muuttamisesta
Sosiaali- ja terveysvaliokunta 20.2.2026**

Arja Pesonen

Ekonomisti, Hyvinvointialueyhtiö Hyvil Oy

Hyvinvointialueilla tulee olla edellytykset noudattaa lainsäädäntöä

- Hyvil pitää perusteltuna lisääaikaa alijäämien kattamiseksi.
- Ehdotetussa muodossaan esitys ei muodostaisi kaikille alueille lain mukaisia edellytyksiä
 - Hyvinvointialueilla on suoraan perustuslaista johdettavissa oleva velvoite järjestää perusoikeuskytkentäiset tehtävänsä kaikissa tilanteissa.
 - Perusoikeuskytkentäisiä palveluja tai niihin olennaisesti kytkeytyviä tehtäviä ei voi jättää hoitamatta kattaakseen alijäämän hyvinvointialuelain §115 mom 2 säädetyssä määräajassa.
 - Samaan aikaan on kuitenkin kaikin keinoin pyrittävä kattamaan alijäämä kulloinkin voimassa olevan lainsäädännön mukaisesti.
 - Mittavista sopeutustoimista huolimatta niukka valtionrahoituksen kehitys edellyttäisi pitempää sopeuttamisaikaa. On epätarkoituksenmukaista käynnistää mittava määrä arviointimenettelyjä lain mukaisten edellytysten muodostamiseksi kaikille alueille.
- Hyvil ehdottaa, että lisääaikaa olisi mahdollista hakea ja saada vuoden 2030 loppuun saakka.

Hallituksen esityksen (189/2025) vaikutukset

- Hyvinvointialueiden tilinpäätösarviot vuodelta 2025 osoittavat positiivista kehitystä ja koko maan tasolla ylijäämää on muodostumassa yli 0,6 mrd euroa.
- Parantuneesta tuloskehityksestä huolimatta edelleen 7 aluetta arvioi, että alijäämää syntyy myös vuonna 2025. Kehitys on hyvin eriytynyttä.
- Kaikki alueet ovat laatineet talouden sopeuttamisohjelmansa ja taloussuunnitelmansa vuosille 2026 - 2028 sisältäen enintään valtiovarainministeriön syksyllä 2025 julkaiseman valtionrahoituksen painelaskelman mukaisen rahoituksen.
- Tilinpäätösarvioiden 2025 ja talousarvioiden ja -suunnitelmien 2026 - 2028 mukaan 9 aluetta ei pystyisi kattamaan alijäämiään ehdotetussa enimmäislisääajassa. Näillä alueilla olisi suunnitelmien toteutuessa kumulatiivista alijäämää vuoden 2028 lopussa noin 0,7 mrd. euroa

Rahoituslainsäädännön kaavailut muutokset heikentävät alijäämien kattamista ja tarvitaan lisää aikaa

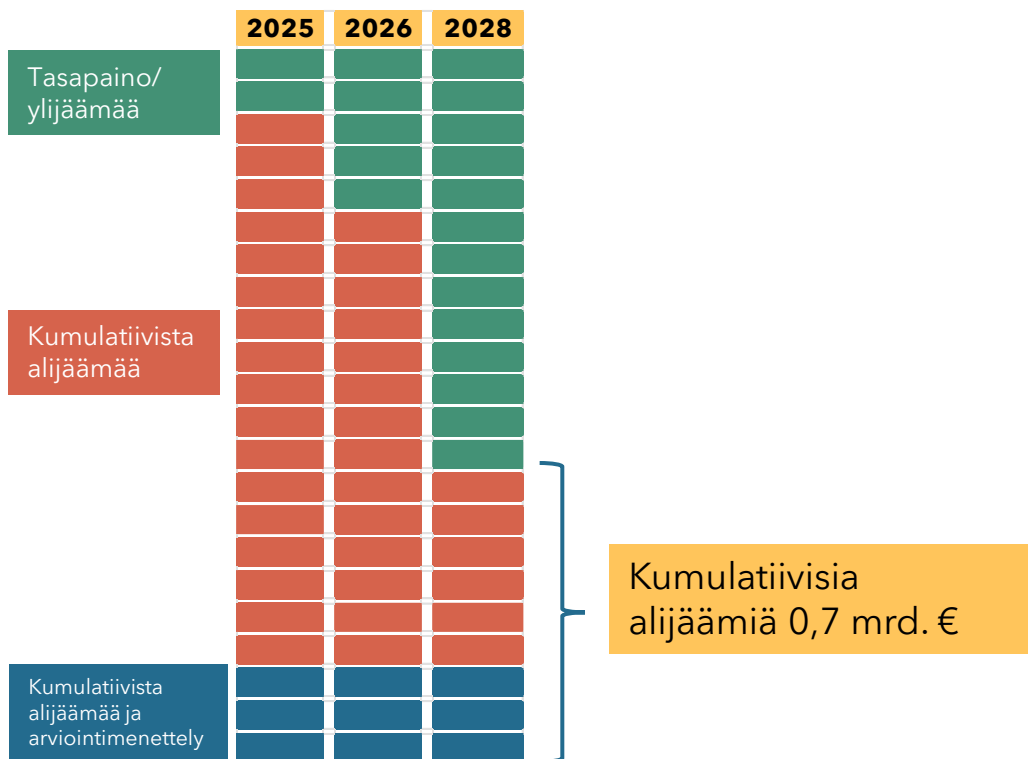
- Valmisteilla on hyvinvointialueiden rahoituslain kolmannen vaiheen muutokset. Tätä koskeva hallituksen esitysluonnos on lausuntovaiheessa ja se on tarkoitus antaa eduskunnalle kevään aikana ja tulla voimaan vuoden 2027 alussa.
- Osana rahoituslain muutoksia hyvinvointialueiden rahoitukseen kohdennettaisiin säästöjä (vuosina 2027 – 2029 yhteensä 390 milj. euroa) samaan aikaan, kun hyvinvointialueet pyrkivät kaikin keinoin tasapainottamaan talouttaan.
- Valtionrahoitukseen kohdennettavat säästöt toteutuisivat samaan aikaan, kun rahoitukseen sisältyvä jälkikätestarkistus pienenee osan alueista muodostaessa ylijäämää.
- Eriytyvä talouden kehitys vaikeuttaa erityisesti niiden alueiden sopeuttamista ja alijäämien kattamista, joilla valtionrahoituksen vuosittainen kasvu on selvästi alle maan keskitason ja alijäämiä on katettavana. Rahoituksen kasvu on heikkoa ja menee jopa lähelle nollaa osalla alueista.
- Huomattavaa myös on, että rahoitusskenaarioista huolimatta THL:n aluekohtaisen palvelutarpeen kasvuvarvion mukaan kaikilla alueilla palvelutarpeen kasvu jatkuu.

Hallituksen esityksen vaikutukset yhdistettynä rahoituslain valmisteilla oleviin muutoksiin

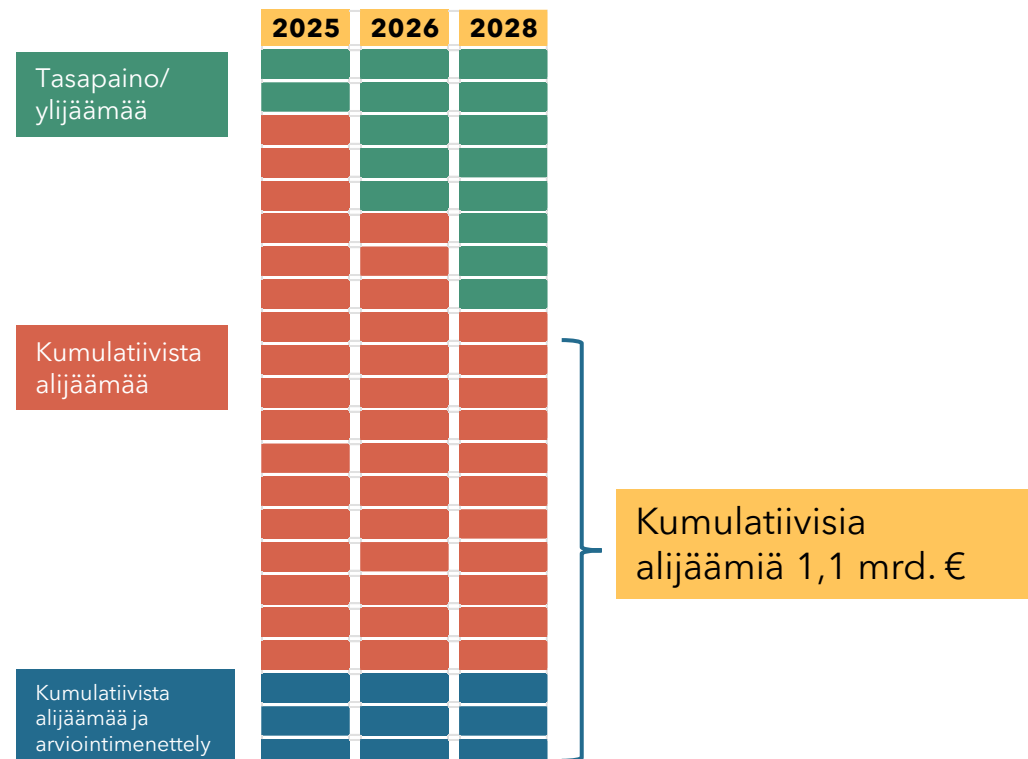
- Tilinpäätösarvioiden 2025 ja taloussuunnitelmien 2026 - 2028 mukaan 12-14 aluetta ei saisi katettua alijäämiään ehdotetussa enimmäislisääajassa vuoden 2028 loppuun mennessä, mikäli valtionrahoitukseen kohdennetaan suunnitellut säästöt.
- Näillä alueilla olisi alijäämiä noin 1,1 mrd euroa vuoden 2028 lopussa.
- Kaikki alueet joutuisivat päivittämään lisää sopeutusohjelmiaan eikä tässä vaiheessa pystytä arvioimaan, missä määrin lisäsopeutusta olisi kahden seuraavan vuoden aikana vielä mahdollista lisätä.
- Huomattavaa myös on, että usean alueen sopeuttamissuunnitelmat ovat jo nyt mittavia ja niitä on toteutettu jo vuosina 2023 - 2025
- Aika on niukka uusien sopeutussuunnitelmien tekemiseksi. Myös rahoituslain mahdollisten muutosten aluekohtaiset vaikutukset täsmentyvät vielä.

Lisäaikaa alijäämien kattamiseksi tulisi pidentää rinnakkaisten muutosten vuoksi

Tilinpäätösennusteet ja alueiden talousarviot ja -suunnitelmat 2026-28

Tilinpäätösennusteet ja alueiden talousarviot ja -suunnitelmat 2026-28 sekä rahoituslain muutokset

HYVI
NVOINTI
ALU EYH
TI ÖV
ÄL **HYVIL** FÄ
RDS OMR
ÅDESBOL
AGET